



Barcelona desplega el Programa d'Ombres per arribar a prop de 200 nous espais de la ciutat

- » Aquest estiu la ciutat comptarà amb 70 estructures d'ombra noves arribant al total de 194 al final del mandat
- » L'augment de les ombres a l'espai públic és un dels objectius del Pla Clima per combatre la calor excessiva i millorar el confort tèrmic durant l'estiu
- » Aquest 2025 es preveu que estiguin instal·lats nous sistemes d'ombra a 66 àrees de joc infantil, a 15 patis escolars i a 3 grans espais de la ciutat: plaça del Mar, rambla del Carmel i la llosa de l'estació de Sant Andreu Comtal
- » El projecte forma part del Programa d'Espais de Proximitat i Interiors (PEPI), per millorar la qualitat de l'espai públic i de dignificació dels entorns urbans de proximitat de la ciutat i espais en desús

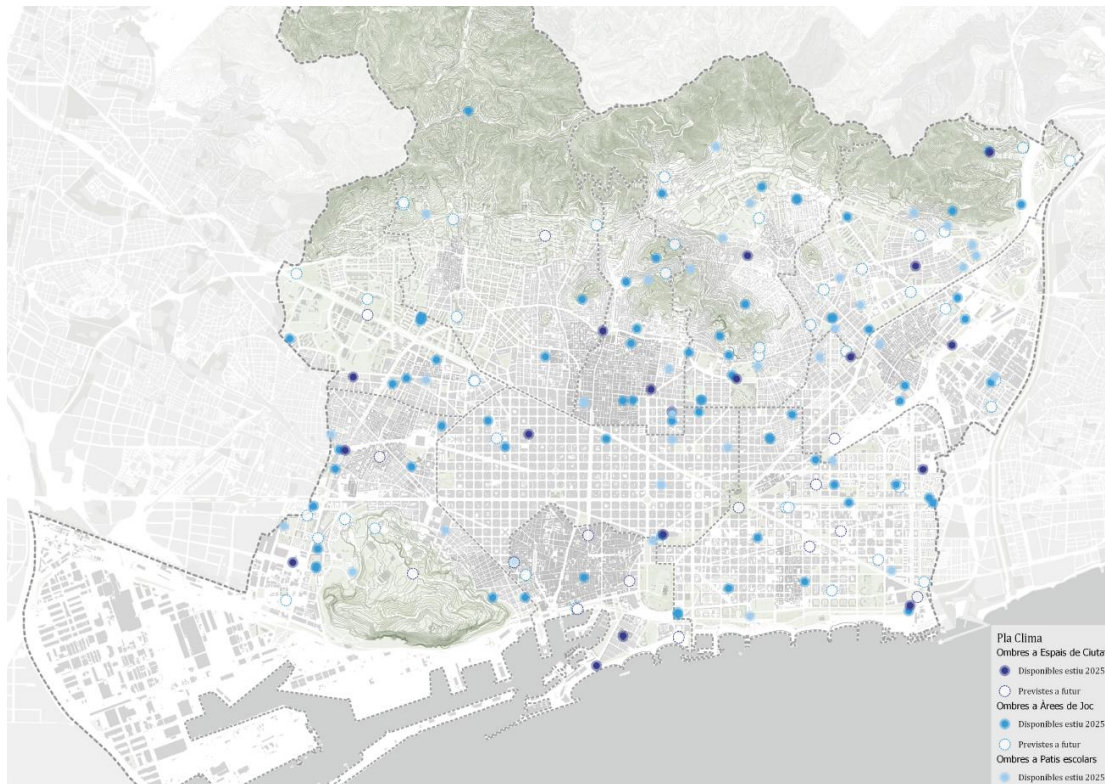
En el context del canvi climàtic, amb un augment de les temperatures a nivell global que suposa un augment de la intensitat i la freqüència de les onades de calor, l'Ajuntament de Barcelona accelera les mesures per protegir la salut de la ciutadania, en especial la més vulnerable a la calor, i sumarà 194 nous espais d'ombra fins al 2027. La calor excessiva i sostinguda afecta el benestar físic i mental de la població i comporta un augment de la mortalitat i de la morbiditat, especialment en els grups més vulnerables. Barcelona és una ciutat especialment vulnerable a la calor, per la seva ubicació geogràfica, perquè és una de les ciutats amb més densitat de població d'Europa, perquè té un 21% de la població amb més de 65 anys i perquè hi ha àmbits de la ciutat on es pateix pobresa energètica.

El consistori ha apressat el desplegament del Programa d'Ombres per adaptar l'espai públic a les condicions climàtiques i millorar el confort tèrmic de diferents zones de la ciutat com poden ser els patis de les escoles, les àrees de joc infantil i altres espais públics de la ciutat amb diferents usos durant els mesos d'estiu. Les ombres disminueixen l'efecte illa de calor, faciliten l'estalvi energètic en edificis i promouen l'ús de l'espai públic.

Es tracta, per tant, d'una estratègia de ciutat per reduir la temperatura i millorar el benestar a través de l'ombratge, amb estructures construïdes permanents o temporals allà on no sigui possible plantar-hi verd i arbrat, que és la tipologia d'ombra que proporciona més beneficis. Aquesta ombra amb tendal permet arribar a espais sense necessitar de fer altres actuacions.

L'alcalde de Barcelona, Jaume Collboni, ha destacat que el Programa d'Ombres s'insereix en el Pla Clima, "autèntic escut de la Ciutadania contra el canvi climàtic" que ajudarà a "preservar l'espai públic per a l'ús ciutadà i fer la ciutat més resilient". L'alcalde també ha afirmat que es vol posar més ombres a la ciutat per disminuir els efectes de les illes de calor i continuar promovent "la vida a l'espai públic de totes les places, els carrers, els jardins i les zones de joc durant tot l'any i a tot els barris de Barcelona per millorar i preservar el benestar i la salut de la ciutadania."

Aquest programa té un pressupost de 13 milions d'euros i preveu crear més de 50.000 m2 de superfície d'ombra.



Desenvolupar l'estratègia d'ombres a la ciutat és un dels objectius que marca el Pla Clima, el full de ruta municipal que defineix i prioritza les mesures per mitigar i adaptar la ciutat als reptes del canvi climàtic. També es desenvolupa en el marc del Programa d'Espais de Proximitat i Interiors (PEPI), per millorar la qualitat de l'espai públic i de dignificació dels entorns urbans de proximitat de la ciutat i espais en desús, desaprofitats o desaparebuts, adequant-los a través de la millora de les seves condicions ambientals, tèrmiques, d'habitabilitat i paisatgístiques per posar-los a disposició de la ciutadania.

Per a l'elaboració de l'estratègia d'ombres s'ha fet una diagnosi per saber en quin punt es troba la ciutat i per poder definir els objectius a curt termini. Aquesta diagnosi apunta que actualment el 62% de l'espai públic ja té ombra i que hi ha un 19% de l'espai públic en el qual s'ha d'actuar de forma prioritària, majoritàriament amb la plantació de vegetació i arbrat i, allà on no sigui possible, amb estructures permanents o temporals que ofereixin ombra a la ciutadania.

A partir d'aquí el Programa d'Ombres defineix on i com s'ha d'actuar. L'estratègia d'ombres estableix que l'ombra a l'espai públic ha de ser generada de forma prioritària per vegetació, atenent els beneficis socioambientals que aporta aquesta infraestructura verda. Darrera del verd, cal optar per estructures permanents i que puguin ser òptimes per generar energia. I quan això no sigui possible, estructures, que també poden ser productives d'energia, que ofereixin ombra estacional (durant èpoques llargues de forta insolació) o efímera (en períodes més curts).

La diagnosi ha permès identificar i decidir les diferents intervencions en base a una sèrie de criteris, tenint en compte que la distribució de l'espai amb sol tot el dia és força desigual al conjunt dels districtes. Els criteris avaluats per definir les intervencions han estat la radiació solar, els usos i presència de persones a l'espai i la ubicació en barris amb més vulnerabilitats davant la

calor. També s'han prioritzat els espais usats per col·lectius vulnerables, com els infants o la gent gran. En el cas de les àrees de joc infantil, també s'ha tingut en compte l'equilibri territorial d'àrees de joc amb ombra i la qualitat de les activitats lúdiques.

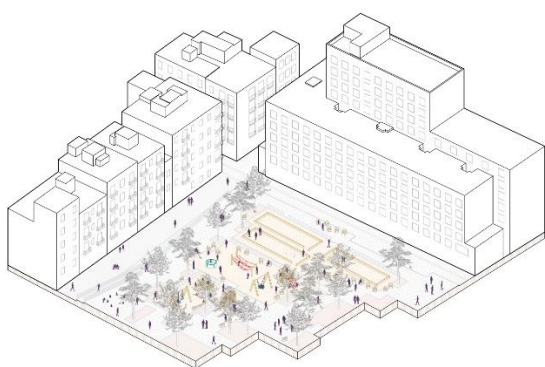
L'Ajuntament farà un seguiment i monitoratge de les instal·lacions, especialment sobre les estructures estacionals amb tendals, per mesurar la reducció de temperatura i de radiació solar, i comparar diferents tipus de teles, paviments i entorn, així com el seu impacte social, i si hi ha un increment de l'ús dels espais ombrejats o es generen noves dinàmiques socials.

L'impuls del Programa d'Ombres és de diferents àrees municipals: Gerència de l'Arquitectura en Cap, Oficina del Canvi Climàtic i Sostenibilitat, l'Institut Municipal de Parcs i Jardins, Àrea de Manteniment d'Espai Públic, l'Agència de l'Energia de Barcelona i el Consorci d'Educació de Barcelona.

Ombres a àrees de joc infantil

Actualment, hi ha 183 àrees de joc infantil amb ombra, 10 de les quals són amb tendal. Amb el desplegament del Programa d'Ombres s'arribarà a un total de 303 l'estiu del 2027. Ara mateix hi ha prop de 900 àrees de joc a la ciutat i s'han prioritzat 120 àrees de joc a ombrejar.

El programa preveu que aquest 2025 hi hagi noves ombres a 66 àrees de joc que cobriran una superfície de gairebé 15.000 m², 52 de les quals quedaran instal·lades abans de l'estiu i 14 abans de finals d'any amb un pressupost de 3.7 milions d'euros. Un cop instal·lades aquestes ombres, fet el monitoratge i la valoració per a poder aplicar aquests aprenentatges, es començarà a treballar a la següent fase, de forma que l'estiu del 2027 puguin estar instal·lades 46 àrees de joc més, que cobreixin més de 9.200 m² d'ombra, amb una previsió pressupostària de 2.8 milions d'euros. Al llarg del 2026 i 2027 també es farà la renovació de 8 àrees de jocs, amb una superfície de 1.600 m² d'ombra, amb una previsió pressupostària de 390.000 euros.



Diagrames de la plaça Folch i Torres abans i després de la col·locació de tendals

El llistat de les àrees de joc s'instal·larà ombra durant aquest any és el següent:

	Districte
--	-----------

Àrea de joc	
Plaça de Josep Ma Folch i Torres	Ciutat Vella
Plaça de Sant Miquel	Ciutat Vella
Jardins de la Indústria	Eixample
Jardins de Laura Albèiz	Eixample
Jardí d'Ermessenda de Carcassona	Eixample
Jardins de Rosa Deulofeu	Eixample
Jardins de Mediterrània	Sants-Montjuïc
Rambla Badal (Carrilet, Av.- Burgos)	Sants-Montjuïc
Jardins de les Tres Xemeneies	Sants-Montjuïc
Parc de Montjuïc (Jardins de la Primavera)	Sants-Montjuïc
Gran Via C.C. - Radi- Ctra. Del Prat - Ildefons Cerdà, Pl.	Sants-Montjuïc
Jardins Cal Sèbio 1	Sants-Montjuïc
Jardins Cal Sèbio 2	Sants-Montjuïc
Plaça Joan Pelegrí	Sants-Montjuïc
Jardins de Màlaga (Robrenyo) 1	Sants-Montjuïc
Jardins de Màlaga (Robrenyo) 2	Sants-Montjuïc
Jardins de la Rambla de Sants	Sants-Montjuïc
Plaça del Mirall de Pedralbes	Les Corts
Plaça de Margarita Riviere	Les Corts
Torre Melina - Josep Sunyol i Garriga	Les Corts
Jardins de Can Bruixa	Les Corts
Jardins de la plaça Sol de Baix	Les Corts
Jardins de Moragas	Sarrià-Sant Gervasi
Jardins d'Elvira Farreras Valentí	Sarrià-Sant Gervasi
Plaça Pep Ventura	Sarrià-Sant Gervasi
Jardins de Maria Baldó	Gràcia
Creueta del Coll	Gràcia
Jardins de Menéndez y Pelayo	Gràcia
Plaça del Poble Gitano	Gràcia
Jardins d'Antoni Puigvert (Interior illa Sicília - Indústria)	Gràcia
Plaça John Lennon	Gràcia
Jardins del Mestre Balcells	Gràcia
Carrer Tenerife, 42	Horta-Guinardó
Parc de la Unitat	Horta-Guinardó
Ronda Guinardó - Sardanya	Horta-Guinardó
Jardins de Baix Guinardó 1	Horta-Guinardó
Jardins de Baix Guinardó 2	Horta-Guinardó
Avinguda Mare de Deu de Montserrat 89 - 103	Horta-Guinardó
Mas Revellat	Horta-Guinardó
Carrer Penyal, 20	Horta-Guinardó
Plaça Palestina	Horta-Guinardó

Av. Estatut de Catalunya – Av. Can Marcet	Horta-Guinardó
Plaça Virrei Amat	Nou Barris
Parc de l'Aqüeducte	Nou Barris
Guineueta, C.V. (Pg. Valldaura - Via Favència - Guineueta)	Nou Barris
Plaça de Salvador Puig i Antich	Nou Barris
Avinguda Vallbona	Nou Barris
Bonaventura Gisper - Pare Manyanet	Sant Andreu
Parc d'Antoni Santiburcio	Sant Andreu
Onze de Setembre - Virgili	Sant Andreu
Cinca - Valentí Iglesias	Sant Andreu
Tàrraga - Sèquia Madriguera - Costa Daurada – Sas 1	Sant Andreu
Tàrraga - Sèquia Madriguera - Costa Daurada – Sas 2	Sant Andreu
Plaça Can Robacols	Sant Martí
Poblenou (Ciutat de Granada-Sancho d'Avila)	Sant Martí
Trinxat - Indústria - Freser	Sant Martí
València - Espronceda - Clot - Biscaia	Sant Martí
Alaba - Doctor Trueta	Sant Martí
Bilbao (Ramón Turró - Llull)	Sant Martí
Plaça de la Infància	Sant Martí
Parc lineal Gran Via (Gran Via 1196)	Sant Martí
Plaça de la Palmera de Sant Martí	Sant Martí
Parc lineal Gran Via (Extremadura - Rbla. Prim)	Sant Martí
Parc de Carles I 1	Sant Martí
Parc de Carles I 2	Sant Martí
Parc del Camp de la Bota	Sant Martí

Ombres a patis d'escoles

El Programa d'Ombres també actuarà en patis escolars, espais prioritaris per atendre un grup de població vulnerable a la calor com són els infants, i on hi passen gran part de la jornada escolar i extraescolar. El programa continuarà amb el desplegament d'ombres en aquests patis, i es farà de la mà del Consorci d'Educació de Barcelona. Els criteris de selecció és que estiguin assolellats i que formin part de la xarxa de refugis climàtics i/o del programa 'Obrim els patis'.

Durant l'estiu passat l'Ajuntament de Barcelona va finançar la instal·lació d'ombres a 21 patis escolars amb un pressupost de 300.000€, generant una superfície d'ombra de 2.520 m². Les escoles van ser les següents: Pere Vila a Ciutat Vella; Carlit a l'Eixample; Mossèn Jacint Verdaguer, Ramon Casas i Can Clos a Sants-Montjuïc; Duran i Bas a les Corts; Tàber a Sarrià-Sant Gervasi; Josep Maria Jujol, Montseny i Pau Casals a Gràcia; Baloo, Mirades i Pau Casals a Horta-Guinardó; Antaviana, Calderón de la Barca, Mercè Rodoreda, Palma de Mallorca i Trinitat Nova (escola Sant Jordi) a Nou Barris; Doctor Ferran i Clua i Mestre Enric Gibert i Camins a Sant Andreu; i Vila Olímpica a Sant Martí.

La voluntat és instal·lar ombres en patis escolars cada any. Aquest 2025 l'Ajuntament n'instal·larà a 15, amb un pressupost de 300.000€, generant una superfície d'ombra de 1.956 m², que

s'instal·laran en el període de vacances escolars d'estiu. El llistat d'escoles amb previsió d'instal·lar ombres durant aquest estiu és el següent:

Centre	Districte
Rubén Darío	Ciutat Vella
Collaso i Gil	Ciutat Vella
Costa i Llobera	Sarrià-Sant Gervasi
Nabí	Sarrià-Sant Gervasi
Orlandai	Sarrià-Sant Gervasi
Josep Maria de Sagarra	Gràcia
Sagrada Família	Gràcia
Teixidores de Gràcia	Gràcia
Torrent d'en Melis	Horta-Guinardó
Parc del Guinardó	Horta-Guinardó
El Turó	Nou Barris
El Polvorí	Sants-Montjuïc
Emili Juncadella	Sant Andreu
Segre	Sant Andreu
Antoni Balmanya	Sant Martí

Espais públics de ciutat

També s'actuarà sobre 29 espais públics de la ciutat. A més dels condicionants generals del programa, a l'hora de definir el desplegament de les ombres en espais públics també s'han tingut en compte els resultats del repte d'ombratge llançat per la fundació BIT Habitat. Amb aquest repte, l'Ajuntament va buscar solucions innovadores de generació d'ombra efímera a l'espai públic amb caràcter modular, temporal i sostenible. Amb una superfície de 500 m² i un pressupost de 300.000 € per prototip.

Els prototips de les 3 propostes guanyadores es van instal·lar a l'espai públic i monitoritzar durant els mesos d'estiu 2024 a tres emplaçaments de característiques diferenciades:

- 'Oasis. Ombra per a tothom' a la plaça Comercial, Ciutat Vella.
- 'Mar d'ombres al Parc del Fòrum, Sant Martí.
- 'A l'ombra del trencadís', a la rambla de Badal, Sants-Montjuïc.

Dos d'aquests prototips, Mar d'ombres i Trencadís, s'han quedat de forma permanent als seus emplaçaments i la solució constructiva del tercer prototip es planteja desenvolupar-se per instal·lar a un altre emplaçament.

Les 29 ombres proposades s'enfocaran de diferent forma en funció dels condicionants de les diferents variables, i s'han identificat les següents estructures:

Estructures d'ombra estacionals estandarditzades. És el sistema d'estructures estandarditzades d'ombra amb tendals que la ciutat ha triat per desplegar a gran escala, de forma

que s'empra el mateix sistema per al màxim d'indrets de la ciutat, buscant un llenguatge unitari i un sistema fàcil i econòmic de gestionar i mantenir.

D'aquesta tipologia, aquest estiu 2025 estaran instal·lades tres estructures: Plaça del Mar, amb una superfície de 550 m² i rambla del Carmel i llosa de l'estació de Sant Andreu Comtal, amb una superfície de 1.200 m². En el cas dels dos últims emplaçaments es tracta d'espais en els quals s'està redactant un projecte d'urbanització definitiu, però el nivell d'insolació és molt alt i el seu nivell d'ús és intens, i s'ha considerat necessari la instal·lació d'estructures d'ombra provisionals sense fonamentació, de forma que la instal·lació es pugui instal·lar i retirar amb facilitat en cas que sigui necessari.

De cara a l'estiu vinent, i a partir dels aprenentatges assolits a aquest tres primeres intervencions, es preveu que els propers dies es tregui a licitació la instal·lació d'ombres estandarditzades a 13 espais públics de la ciutat, amb un pressupost de 1.387.573 € i generant una superfície d'ombra de 4.925 m². La previsió és que aquestes ombres estiguin en servei a l'estiu 2026.

Llistat d'emplaçaments:

- Plaça del Poeta Boscà a Ciutat Vella
- Plaça André Malraux a l'Eixample
- Jardins Duran i Reynalds (H. Clínic) a l'Eixample
- Carrer del Foc (Skatepark) a Sants-Montjuïc
- Plaça de les Ceràmiques Vicenç a les Corts
- Plaça Lesseps a Sarrià-Sant Gervasi
- Plaça Joanic a Gràcia
- Plaça de la Sedeta a Gràcia
- Ronda Guinardó (H. Sant Pau) a Horta-Guinardó
- Parc de l'Aqüeducte a Nou Barris
- Plaça Àngel Pestanya a Nou Barris
- Plaça del Canòdrom a Sant Andreu
- Plaça 25N (Metro La Pau) a Sant Martí

Estructures d'ombra estacionals singulars. A la diagnosi que es va realitzar es van detectar una sèrie d'espais molt assolellats i amb una alta intensitat d'ús amb alguna singularitat, ja sigui per la seva representativitat o per aspectes patrimonials i de paisatge. Per aquests emplaçaments es va considerar més adient fer un projecte ad-hoc.

Per aquest motiu, es farà un concurs de projectes, plantejat de forma que s'hauran de presentar conjuntament l'equip redactor de la proposta amb l'empresa fabricant. La previsió és que es convoquin els concursos per a 3 espais durant aquests propers mesos i que es desenvolupin les diferents fases perquè estiguin enllestides l'estiu del 2027.

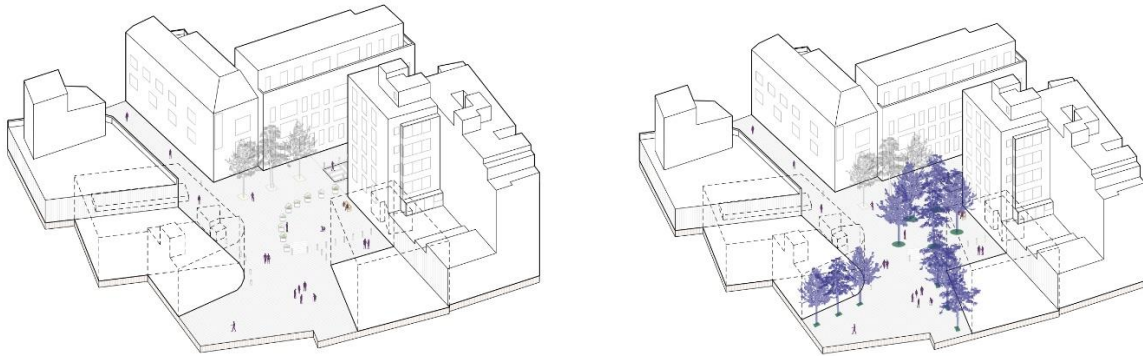
Ombra amb arbrat. Seguint els criteris del Pla Clima, es considera que l'ombra més sostenible es la generada per l'arbrat, ja que els arbres aporten altres beneficis i a més és més econòmic des del punt de vista del manteniment i petjada de CO₂.

En el moment de fer la diagnosi dels espais amb alta radiació solar, se'n van trobar alguns en els quals, a priori, és possible plantar. En el seu moment, per raons de projecte, o de manca de

prioritat es va decidir no plantar en aquest emplaçaments. En l'escenari actual de canvi climàtic, sí que ho és.

D'aquests emplaçaments se n'han prioritzat 10, generant una superfície d'ombra estimada de 5.500 m². La previsió és redactar projectes de plantació per a cada emplaçament. En aquest moment, s'està treballant als estudis previs per a poder licitar la redacció dels projectes executius. Durant el 2025-2026 es podran redactar els projectes, però no serà fins l'hivern del 2026, com a molt d'hora, que es podran plantar els arbres.

El pressupost estimat és de 450.000 €, però aquesta estimació variarà en funció de la instal·lació de reg que calgui desenvolupar en cada cas.



Diagrames de la plaça Ibèria abans i després de la plantació de nou arbrat

Llistat d'emplaçaments on es plantarà nou arbrat:

- Portal de l'Àngel a Ciutat Vella
- Plaça Josep M^a Folch i Torres a Ciutat Vella
- Passeig Olímpic a Sants-Montjuïc
- Plaça Iberia a Sants-Montjuïc
- Palau Reial a les Corts
- Plaça Emili Mira a Sarrià-Sant Gervasi
- Plaça General Moragas a Sant Andreu
- Clot de la Mel a Sant Martí
- Ca l'Alíer a Sant Martí
- Jardins de Teresa de Calcuta a Sant Martí

Més enllà d'aquests espais ja definits, s'està treballant en el desplegament d'ombres en més espais per atendre les demandes veïnals. Alhora, s'està treballant per implantar altres tipus d'estructures d'ombratge, com són les estructures que incorporarien la generació fotovoltaica:

- ✓ Estructures fixes d'ombra amb fotovoltaica. A la diagnosi també es van identificar espais assolats als quals, per els usos que tenen habitualment, seria possible instal·lar estructures d'ombra fixes. En aquest cas, seguint les directrius de l'Agència de la Energia de Barcelona (AEB), es proposa que aquestes estructures incorporin plaques solars fotovoltaiques que contribueixin a la reducció d'emissions de CO₂ i a l'autosuficiència energètica dels espais públics. Es prioritzaran 3 emplaçaments de característiques diferenciades, amb la voluntat de disposar dels projectes executius a final de mandat:

grans espais oberts on desenvolupar un projecte específic, espais de menors dimensions on es puguin instal·lar elements estandarditzats i espais esportius.

- ✓ Des del Pla de Barris, es planteja una línia de treball de projectes amb un abast més ampli en clau d'adaptació climàtica, que per tant requereixen un treball més en detall, i altres que s'activaran ja aquest estiu amb unes intervencions d'ombra estacional. També es volen dur a terme "marxes de calor" als barris, per identificar punts crítics i necessitats.
- ✓ A la convocatòria de Pressupostos Participatius, entre els projectes prioritzats per a la ciutadania en la primera votació, hi ha diverses propostes de dotació d'ombra que es troben pendents de la votació final que tindrà lloc durant els propers dies.